

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN PROMET

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče 17/I. — Št. telef. 352. — Štev. računa pri ček. uradu 11.953. — Dopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani.

Izhaja vsako sredo in s

Naročnina za ozemlje SHS:

za pol leta K 150.—
za četrt leta » 80.—
za dva meseca » 45.—
za en mesec » 15.—

Leto IV.

Ljubljana, 15. januarja 1921.

Štev. 4.

VSEBINA: Načrt zakona o državni elektrifikaciji dežel. — Dinar in perper. — O vodnih silah, elektrarnah in sličnem. — Industrijalizacija taborišča Strnišče pri Ptujju. — Kateri borzni efekti in državni papirji imajo sedaj vrednosti. — Naloge naše vinske trgovine. — Varstvo industrijske lastnine. — Kako bodočnost ima eksport našega hmelja na Angleško. — Dopisi. — Izvoz in uvoz. — Narodno-gospodarske zadeve. — Razno. — Borza. — Tržna poročila.

Načrt zakona o državni elektrifikaciji dežel.

Iz Beograda je 21. decembra p. l. došel načrt zakona o državni elektrifikaciji dežel, izdelan po organih »ministrstva za zgradbe« skupno z zastopniki Glavnega Udruženja Jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov. V isti zadevi je bil g. ing. Dimitrijevič 23. in 24. dec. v Ljubljani, kjer so se vršili predhodni razgovori. G. ing. Dimitrijevič je zahteval, da se k načrtu izjavi Gradbena direkcija v Ljubljani in ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov. Sekcija je pozvala stalno električno komisijo v Ljubljani, da prouči načrt in poroča k istemu svoje mnenje. Komisija je obravnavala predmet v plenarni seji dne 4. t. m. pod predsedstvom g. Dr. ing. Vidmarja pri navzočnosti zastopnikov vladnih oblasti. Razprava se je končala z enoglasno sprejeto resolucijo, katero podajamo v celoti:

Resolucija.

sklenjena na plenarni seji komisije dne 4. januarja 1921.

Stalna Elektriška Komisija iskreno pozdravlja dejstvo, da je državna uprava zajedno s Strokovno organizacijo z izdelanjem Osnutka Zakona o Elektrifikaciji Dežel pokazala, da uvažuje pomen preskrbe dežel z elektriško energijo, ter da uvideva potrebo čim intenzivnejšega dela v tej smeri.

Istotako pozdravlja komisija misel, da se izraba naravnih virov energije ter uprava elektriških naprav ne sme vršiti zgolj iz privatno-kapitalistiških vidikov, da se marveč mora pri teh podjetjih eminentno narodno-gospodarskega značaja varovati upliv in soodločevanje javnih faktorjev.

Glede Načrta samega je komisija mnenja, da bi bil zakon v tej obliki preuranjen.

Predno more in sme prevzeti država v svoje roke monopolno upravo elektriških naprav, kakor jo predvideva zakon, mora predhodno ustvariti podlago tej upravi.

Že za izdelavo generalnega plana elektrifikacije dežel je predpogoj, da se pripravi prej kataster vodnih sil ter virov kaloriške produkcije elektriške energije, pregled v konzumu po točasnih potrebi in po bodočem razvoju potrebe pokrajini, tedaj dolgotrajna dela, za koja je treba številnega, pa tudi krajevno povsem izkušenega tehniškega osebja, ki ga doslej v državi niti nimamo. Izdelava takega generalnega načrta, ki bi zadostil namenom predmetnega zakonskega Osnutka in ki bi bil obenem istinito uporaben za smotreno ukoristitev virov elektriške energije, bi zahtevala dobo najmanj 10 let, in ne gre, da bi se do takrat zakovala agilna in tvorna privatna inicijativa v spono za smotreno izrabo dotlej še neurejenega državnega monopola, kakor to stori nameravani zakon. Kar imamo v naših pokrajinah izgrajenih elektriških central, so malodane vse povprek izišle iz privatne podjetnosti in so še danes v privatni ali mešovito-gospodarski upravi.

Dokler ni dejansko izdelan načrtani generalni plan elektrifikacije dežel, ne more po mnenju Komisije država nikakor najti one agilne pogonske sile, ki je predpogoj vsakemu podjetju, kaj šele tako velikopoteznemu načrtu.

cena, če odjemalec neovirano ob vsakem letnem ali dnevnem času lahko konzumira silo ali ne. V obče se elektrarna z vsakim večjim odjemalcem posebej pogaja, pri čem velja smernica, da se dobiček, ki ga nudi priklopitev na omrežje elektrarne napram dose-danjemu ali bodočemu lastnemu obratu, med obema strankama deli. Iz tega sledi, da je rentabiliteta po največ odvisna o ceniški politiki elektrarne. Omeniti je še, da je ta rentabiliteta v veliki meri odvisna od visokosti cen, ne le, ker se pridobiva z niskimi cenami ložje in več konzumentov, temveč se v gotovi meri lahko tudi oddaja sila z dobičkom pod lastno ceno. Del letnih stroškov, namreč za obrestovanje in amortizacijo kapitala, ter za osebje ostanejo isti, ne glede na to, koliko sile elektrarna v letu proizveja. Recimo, da proizvaja elektrarna na leto en milijon kilovatnih ur in da znašajo celokupni letni izdatki za obrat 200.000 kron, bi bila tedaj lastna cena za kilovatno uro 20 vinarjev. Nov konzument, ki bi odjemal letno 400.000 kilovatnih ur, bi jih hotel in mogel plačati le po 14 vinarjev. Letni stroški elektrarne bi se vsled proizvodnje letnih 400.000 kilovatnih ur zvišali za 40.000 kron. Vsled tega proizvaja sedaj elektrarna na leto 1.400.000 kron in ima pri tem stroške 240.000 kron tako, da je lastra

Komisija si usoja izraziti svoj dvom, dali bo zmogla država sploh te pogonske sile, predno ni dosegel razvoj elektrifikacije po privatni inicijativi primeren višek.

V pospeševanje vodiine misli zakona se smatra zaenkrat kot umestno, da se pritegne v tvorno sodelovanje v čim izdatnejši meri privatni kapital iz tuzemstva in inozemstva, ki naj se v obliki večje soudeležbe pri upravi podjetij, ne pa v obliki posojila z jamstvom za obrestovanje, zainteresira na njih finančijelnem uspevanju.

Komisija meni, da mora iz teh razlogov predložiti ji zakonski Načrt v celoti odkloniti in izražati nujno željo, da se ta eminentno važni problem še nadalje temeljito in vsestransko proučuje.

Ker je Komisija v načelnem naspotstvu s tem, da se zasnuje elektrifikacija na tako izrazito monopolski podlagi, se ne more k posameznim določilom Načrta izjaviti in opušča podrobno razpravo o posameznih točkah Načrta Zakona.

O naziranju Komisije so se obvestile gospodarske korporacije v kraljevini, poslala se jim je resolucija z vabilom, da se te korporacije v enakem smislu izjavijo.

Dinar in perper.

Dne 29. pr. m. sklepala je vlada v Beogradu v skupni ministrski seji o zameni črnogorskega perpera z dinarjem. Prav tako, da je vlada sama uvidela potrebo, vpeljati eno in enako valuto za vso državo, ker ji to daje znak edinstva. Tudi prav, da se je odločila vlada zamenjati perper al pari oziroma 1:2, da se tako ne krči po nepotrebnem narodno imetje in premoženje vrlaga bratskega črnogorskega naroda. Upati je tudi, da konstituenta, ko pride ta zamena oziroma relacija perpera nasproti dinarju v parlamentu

na razgovor, odobri in pritrdi tej ministrski naredbi. Res je, da Črnagora nima bogastva in da nje novčanica ni bila priznana na svetovnem trgu, zato se sme imenovati kulanten sklep ministrstva, da je vpošteval tok časa in zadovoljil črnogorski narod.

Razumeti pa mislečemu človeku ni moč, kar je započelo finančno ministrstvo Ninčičevo in uveljavilo finančno ministrstvo Veljkoviča z jugoslovansko krono. Novčanica krona, ki je imela plačilno moč in nakupovalno silo večjo od dinarja in se je v letu 1918 in začetku 1919 kupovala 1 krona za 2 dinara, sta ti dve ministrstvi nenkrat skušali uničiti vrednost jugoslovanske krone in jo zamenjati 1:4. Ugovori na raznih strokovnih enketah, da je to krivično in da narod tega nikdar ne bo priznal — pomagalo ni nič. Dokazovanja in prorokovanja o posledicah take zamene niso izostala in od časa zamene, do danes vresničujejo se in se bodo vresničevala. Draginja se je napela za trikratno, štirikratno pa tudi desetkratno povišanje in efekt, ki je bil prorokovan, je danes tu. Nezadovoljnost in štrajki na vseh straneh. Država v vednih denarnih stiskah in tiskanje denarnih novčanic, kakor poprej kronskih. Ob kolekovanju in nostrificiranju jugoslovanske krone trdilo se je iz Beograda, da cirkulira 15 do 16 milijard kronskih novčanic, a po kolekovanju bil je rezultat nekaj nad 5 milijard, tedaj niti 6 milijard jugoslovanskih kron. Ta množina kron v fluktuaciji bila je potrebna, kar dokazuje dejstvo, da imamo da. v prometu 3 1/2 milijarde dinarjev, kar daje 14 milijard kron. Pred zameno je bilo 6 milijard kron preveč, sedaj pa 14 milijard premalo. Lep napredek! Strokovnjaki tudi ne morejo razumeti, zakaj taka relacija zamene. Kraji, v katerih je bila jugoslovanska krona plačilno sredstvo, so bogati in imejo vse

O vodnih silah, elektrarnah in sličnem.

Predaval na sestanku elektrarn 9. okt. 1919 g. ing. Dušan Serbec. (Nadaljevanje).

Velike elektrarne ne morejo biti odvisne le od novih podjetij, ki bi se imele v njenem okolišu ustvarjati, temveč morajo svoje omrežje že apriori raztezati v okraje, kjer potreba po gonilni sili že obstoja. Zadostuje pa, če se približno pozna obstoječo potrebo, vsako preliminarno pogajanje je odveč. Tudi lahko zaostaja znano povpraševanje po sili, ki bi menda pričakovati, za tem, kar bi centrala za svojo rentabiliteto rabila, ker se neprimerno mnogo na konzum pridobiva nepričakovanim potom.

Tajnost rentabilitete leži v gibčnosti vodstva in v ceniku. Električna sila je čudno blago, morda edino, pri katerem prodajalec kupca vpraša, zakaj ga rabiš. Kupec ne sme s kupljenim blagom poljubno razpolagati, če rabi elektriko za razsvetlavo, jo višje plača, kot če jo rabi v gonilne svrhe. Ne ozirajo se na to, da je naravno tudi velika razlika v ceni pri prodaji na debelo ali na drobno. Glede letne množine se nadalje še diferencira z ozirom na enakomernost odjemanja. Tudi ni ista

cena za kilovatno uro padla od 20 vinarjev na 17 vinarjev. Na videz se oddaja tedaj električna sila novemu konzumentu v izgubo, faktično se je pa rentabiliteta elektrarne poboljšala, ker se je lastna proizvodna cena znižala in se je pri vseh prejšnjih konzumentih za 3 vinarje na kilovatno uro več zasluzilo.

Primer se nanaša na kalorično centralo, za vodno silo bi bila razlika med prejšnjo in poznejšo lastno ceno še večja, ker bi ostali letni stroški praktično isti. Največjega pomena je tedaj delazmožnost centrale v čim večji meri izkoristiti in to se da doseči s primerno ceniško politiko. To je tudi vzrok, radi katerega so se danes mestne elektrarne kot take preživele, ker pri njih prevladuje proizvodnje električne sile v svrhu razsvetljave, ki se je rabila le nekar ur zvečer. Podoželne elektrarne, ki spojijo konzum po mestih z onim na deželi, pred vsem pa z konzumom velike industrije, izkoristijo svojo delozmožnost v veliko večji meri, kot je to pri kaki mestni elektrarni sami mogoče. Ves konzum nikdar ne doseže svojo posamezno najvišjo mero istočasno. Vsak posameznik, če si sam proizvaja silo, ali če je priklopljen na elektrarno, mora imeti stroje, ki odgovarjajo njegovi največji hipni potrebi. Čim večja je elektrarna in čim delj

razteza svoje omrežje, tem bolj se to pri njeni lastni obtežbi izjednači. Do trikrat in še več lahko priklopi nad svojo lastno delozmožnostjo. Glede večjih mestnih elektrarn, ki se priklopijo omrežju kakšne podoželne elektrarne in odjemajo od nje električno silo na debelo, ter jo sami svojim someščanom razpečavajo na drobno, bi bilo še omeniti, da bi jim kazalo, se vselej tudi pečati z drobno razprodajo v svoji bližnji okolici, ker bi drugače nastala nevarnost, da bi bila električna sila v okolici ceneja kot v mesu samem in bi obrt svoja obratovališča preselila tja, kjer ceneje zhaja. Velike konzumente v mestu samem in v okolici mora podoželna elektrarna neposredno preskrbeti, ker se mora za to računati z desetinki in event. stotinki vinarja pri določitvi cene, in ker so cene ponajveč take, da ne preneso prekupca.

Nekaj kratkih besedi še o splošnem položaju industrije. Smo ob pričetku takozvane prehodne dobe svetovnega narodnega gospodarstva. Bivše ravotežje industrij, če se smem tako izraziti, je moteno. Nastala so nova podjetja, veliko starih je pa uničenih. Tvorile so se nove države, ki bodo morale vsaka za se skrbeti, da čim manj uvažajo, temveč pa izvažajo. Ni še znano, katerim svetovno narodno gospodarskim nazorom se bo Jugo-

prirodne dobrote in vrednosti; neizmerna polja in gozdove, iz katerih se črpa toliko zrna in lesa, da ga lahko izvažamo več kakor vsaka druga država — izvzemši Rusije — v Evropi. V tej zemlji ležijo neizčrpni zakladi rud in premoga. Živinoreja goji se v toliki meri, da lahko oddamo nad polovico prireje v tuje države. Naše vodne sile pomenijo milijarde, kadar pride do izkoriščanja. In v obeh omenjenih dveh ministrov niso našla vsa ta dejstva nikake vrednosti, temveč krona je morala pasti na četrtino vrednosti in žalibog, da sta ju pri tem delu podpirala dva naša rojaka, ki gotovo nista premislila posledic sto in sto milijonskih škod, katere se ne bodo dale nikdar več popraviti, če tudi bi se krona jutri zamenjala al pari.

Kdo ima dobiček od take zamene? Morda naši bratje Srbi? Kaj šel Tudi oni navijajo cene in se skoraj vzdržuje, kakor pred zameno pri nas nakupovalna sila krone nasproti dinarju v Srbiji. Če bi pa se bila sprejela naša ponudba in bi bili mi odkupili takratni državni dinar, katerega je bilo prilično petsto milijonov v prometu, v relaciji 1:4, bi se bilo premoženje Srbije dvignilo na štirikratno svoto in mi bi ne trpeli prej omenjenih velikanskih škod, vrednost dinarja na svetovnem trgu bi bila čisto druga in draginja pri nas morda trikratno nižja.

Upati je, da konstituenta, ko pride v redni seji to vprašanje na dnevni red, sklopi vse poslance Prečane v eno falango, ki bo vedela braniti našo vrednost in ne bode pustila samovoljji štirih možakarjev oskudovati narod za milijarde in milijarde in vničiti narodno premoženje, katero se je zbiralo stoletja.

Gotovo ti može s svojimi naredbami niso pomislili, da je poleg fluktujočih novčanic pri Prečanih še druga ovira take relacije zamene, ker v njih krajih gotovo gospodarsko življenje še ni bilo v tem pogledu razvito. Pri nas Prečanih obstojajo sto in stoletne ustanove in štipendije, ki so bile založene v zlatu in srebru in ki so dajale borno eksistenco dotičnikom, katerim so bile namenjene. Razne druge cerkvene in občinske ustanove, ki so istotako bile fundirane v kovnem denarju, nadalje delniške glavnice z delnicami raznih podjetij in bank, dalje hranilne vloge in posojila na realitete in posestva, ki so bila dana vsa po vrednosti prejšnje zlate ali srebrne valute. In to naj vse propade! Uboga kuharica, ki je vse svoje življenje morda nad 50 let nosila mesec za mesecem svoje goldinarčke in kasneje kronice v zavod in si tako morda prihranila do 10.000 kronic, naj zdaj propade in dobi zato 2500 dinarjev? Kak čut je v takem srcu in kaka morala o pravičnosti pravne države? To je jedna primera, a takih slučajev je na stotisoče, zato naši zastopniki ne bodo in ne morejo pripustiti take zamenjave in bodo skušali doseči, da se to vprašanje pravično reši in tako zgine nezadovoljstvo prizadetih.

slavlja priklopila, angleškimi, ozir. mednarodno demokratičnim, da se naj vsaka posamezna stvar, ne oziraje se na državne meje tam proizvajajo, kjer je to najceneje mogoče ali nemškimi oziroma narodnim imperijalističnim, da je treba za lastno rabo vse doma proizvajati, četudi bi bili v inozemstvu za to boljši predpogoji. Po angleškem principu manj, po nemškem več, vsekakor je pa število industrij ogromno, ki so po prejšnjih državnih mejah ležale v tuzemstvu in ki danes pripadajo inozemstvu, ne da bi bili predpogoji za nje v tuzemstvu slabši kot v inozemstvu obratno, celo boljši so in vzroki, ki so bili svojčas za nasclitev industrij merodajni, kakor n. pr. bližina Dunaja, kot prestolice in trgovskega središča vseh avstrijskih dežel, danes odpadejo. Pričakovati je tedaj vsekakor, da bodo v Jugoslaviji različne industrije takorekoč rastle iz tal, deloma po naši lastni inicijativi, po največ pa — vsaj začetkoma — s pomočjo ententnega kapitala in njenih strokovnjakov. Slednji slučaj ni najslabši in bi se dal primerjati inozemskemu posojilu, ker gredo le dividende, to so obresti, nazaj v inozemstvo. Da nam je za pričetek treba pritoka ententnih plačilnih sredstev in njenih

Industrijalizacija taborišča Strnišče pri Ptuj.

V časih političnih persekucij je Avstrijska vojna uprava zgradila 15 minut od postaje Strnišče pri Ptuj ogromno taborišče, ki je bilo opremljeno z vsemi potrebnimi napravami za tako novo mesto deportiranih. Vojna uprava, ki si v tem oziru ni delala mnogo prilgavice, je zgradila iz postaje do taborišča poseben industrijski tir, ki je ca. 2 km dolg, taborišče samo pa je opremila s parnimi pralnicami, kopalnicami, pekarijami, klavnico, hladilnico, pošto, kavarno, šolo, lekarno, vodovodom, elektranjo, kanalizacijo, poljsko železnico in delavnicami. Taborišče je prešlo po prevratu v upravo komisije za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, ki je začela vse naprave zaporedoma likvidirati, to je podirati in jih posamezno oddajati interesentom. V barakah so bili dosedaj nastanjeni goriški, deloma tudi prehodno koroški begunci. Vzdrževanje taborišča je stalo ogromen denar, vse delavnice so bile absolutno pasivne. Sedaj je tam nastanjena še petarska šola, ki se ima v kratkem preseliti in ca. 2000 južnoruskih beguncev.

Neodpustna gospodarska škoda bi bila, ako bi se pustilo naprej nadaljevati sedanji način likvidacije. Uničiti in raznesti brez haska tako ogromno napravo bi bilo naravnost greh. Zato se je zbrala skupina interesentov, da odkupi od vlade to taborišče, ki je kakor za nalašč stvorjeno za industrijalizacijo. Tamošnje barake bi se dale z malimi popravili adoptirati v delavska in uradniška stanovanja in industrijski tir pa za zgradbo velike tovarne. Kakor čujemo teko pogajanja za osnovanje velikopotezne vagonске tovarne in se je že v ta namen zbral večji domači kapital, in našle inozemske tvrdke, ki so pripravljene dobaviti vso potrebno strojno opremo. Strniško taborišče ima za industrijalizacijo razen navedenih še mnogo drugih predpogojev. Leži ob glavni železniški progi Pragersko-Čakovec in ima v bogati okolici na ptujem polju zelo ceno živila. Blizina Maribora in falske elektrarne direktno vabita podjetnike. Med mnogimi industrijami pa, ki se morajo pri nas vstvariti je ravno tovarna za železniške vagonе za naš promet najbolj aktualna in važna.

Kateri borzni efekti in državni papirji imajo sedaj vrednost.

Ker je gotovo med našimi čitatelji tudi dosti tacihi, ki se interesirajo za navedene papirje, naj omenimo nekaj o njihovi borzni oceni koncem pretečenega leta. Za časa vojne sistirano je bilo malo ne vse borzno poslovanje in ko se je isto oprostilo obstoječih spon, vrglo se je vse le na delnice, ki so

duševnih sil, bo težko tajiti, če se pomisli, kaj da nam bo treba vse v inozemstvu kupiti in da so pri velikih podjetij predvsem merodajne dolgoletne skušnje vodilnih mož. Kar se tiče notranjosti Jugoslavije, pride za sedaj za naselitev novih industrij predvsem za ledje Trsta, Reke in Soluna v poštev. Gre se za bližino morja in za sredstva luke (pomole, dvigala in druga prometna sredstva, skladišča itd.), kakor tudi za prometna sredstva iz te luke v notranjost dežele. V začetku smo na te tri kraje vezani, naj bodo naši ali ne, v drugem slučaju bo seveda država skušala dvigniti lastno dalmatinsko luko, v kar pa bo menda rabila desetletja. Za eksportno industrijo bo ozadje teh luk še posebno prikladno, ker je kvantitativno že prej uvož vedno prekašal izvoz in bo dolgo vrsto let ta razlika še izrazitejša, vsled česar so lastniki ladij primorani nuditi za izvoz posebno nizke cene. Za slovenske pokrajine je treba še navesti razlog, da jim je neobhodno potrebno, na lastnih tleh vstvarjati industrijo, ker so v agrarnem oziru v Jugoslaviji najšibkejši. Treba pa je velike naglice, če se hoče bližajoči se višek konjunktura izkoriščati. (Dalje prihodnjič).

dosegle cene, kakršnih bi ne bil preje nihče pričakoval. Le efekti s trdno določeno obrestno mero, posebno pa prioritete in zastavni listi ostali so močno v ozadju in to osobito na Dunajski borzi. Tam so notirale na pr. nekatere prioritete železnic jedva 50% nominalne vrednosti ter nesle tako več nego 8%. Bukovinska posojila dobila so se lahko še pod 70% nominalne vrednosti ozirom na to, da rumunske oblasti še ne plačujejo obresti. Temu nasproti plačevali so zastavne liste nekaterih sedmograških zavodov z blizo 90%, ker so že izplačevali kupone v razmerju 2 kroni za 1 lei. Tudi černo-viške železnične prioritete so bile še po ceni. Isto veljalo je tudi za nekatere, zdaj jugoslovanske papirje. Med tem, ko se že tržijo kranjska in hrvaška posojila na Zagrebški borzi in notirajo ta na Dunaju čez 300, dobili so se bosanski zastavni listi ozir. prioritete za 50% nominalne vrednosti, ker srbska vlada še ne izplačuje dotičnih obresti. Veliko povpraševanje objavilo se je v zadnjem času po ogrskih zastavnih listih in to povodom dviga tamošnje valute. Za 4 1/2% zastavne liste Peštanske komercijalne banke plačevali so nad 135 avstr. kron ozir. 125 za one od ogrske deželne centralne hranilnice. V primeri s tečajnim poviškom ogrskih rent so ogrske zemljiške obveznice po ceni, ker imajo tudi te kritje v čeških in rumunskih krajih, spadajočih prej k Ogrski. Zelo zanemarjeni so vsled vojne te vrste poljski papirji; dobilo se jih je lahko znatno pod pari. Le oni glaseči se i na nemško marko plačevali so se bolje.

Naloge naše vinske trgovine.

Producent redkokdaj prodaja svoje pridelke naravnost konzumentu; kot posredovalca rabi k temu trgovca.

Bolj kakor vsak drug producent, rabi takega posredovalca vinogradnik.

V svrhu prometa s svojim pridelkom se vinogradniki lahko združujejo v zadruge in potem prevzame vlogo posredovalca zadruga. Drugače pa pripade ta vloga vinskemu trgovcu.

Dasi ima vinska ali vinarska zadruga za vinogradnika največji pomen, ker je v tem slučaju vinogradnik, kot član zadruge, soudeležen tudi na čistem dobičku trgovine, vendar so zadruga zanj težavne.

Prvič je pod današnjimi pogoji z malimi sredstvi zadruga težko osnovati, težko preskrbeti s potrebnimi stavbami, z inventarjem, zelo težko je dobiti potrebno obratno glavnicu in najtežje zanesljivega in usposobljenega človeka, ki bi jo vestno vodil. Od dobrega vodstva pa je odvisen ves uspeh ali neuspeh podjetja.

Pa tudi v drugem oziru ima zadruga, ako je res ustanovljena in vodena v smislu zadržnega zakona, nasproti vinski trgovini težavno stališče.

Vinska zadruga je omejena le na gotov vinski okoliš, da strogo vzeto, samo na svoje lastne člane iz tacega okoliša. Le od njih sme vinogradnik kupovati in njih pridelke razpečavati. V slučaju slabe letine, slabe kvalitete si zadruga ne more pomagati. Od svojih članov mora prevzeti vsak, toraj tudi slab pridelok, ne more ga pa z vinom iz krajev, ki razpolagajo z boljšo kvaliteto, izboljšati. Naravna posledica tega je, da ne more pridelka svojih članov tako unovčiti, kakor to lahko stori vinski trgovec, ki nima v tem oziru vezanih rok in vino lahko poljubno reže z boljšim vinom, ki si ga preskrbi iz tujih krajev.

Zato bo gotovo imel dober vinski trgovec nasproti zadrugi lahko stališče in najdemo tudi v krajih, kjer je vinsko zadržništvo zelo razvito (na pr. na južnem Tirolskem) vinske trgovce s cvetočo vinsko trgovino. Vsaj tudi načelo zadruge vinski trgovini nikakor ne nasprotuje, osobito mu ne dela konkurence v tem smislu, da bi tlačilo tržne cene, kajti ravnotako kot vinski trgovec je tudi zadruga interesirana na tem, da so tržne (oddajne) cene vina primerno visoke in take cene vzdržati, je pravzaprav naloga vsake zadruge-producentov.

Ako tedaj trgovec nudi pridelovalcu ugodne cene, potem sploh potreba zadruge odpade in obstoj vinskih trgovcev je s tem omogočen.

Vsak vinski trgovec si pa mora biti tudi svest svoje naloge. Njegova naloga ni le preskrbeti konzumenta s čim najcenejšim vinom, temveč njega naloga je tudi, omogočiti obstoj producenta in spravljati čim več njegovega pridelka v promet. Ako pri tem vinski trgovec plačuje vina po kvaliteti, bode s tem ugodno vplival tudi na racionalni razvoj vinogradništva sploh.

Današnje razmere za to niso ugodne. Danes, v času splošnega pomanjkanja se plačuje dobro in slabo blago skoraj jednako visoko. Producent ni tedaj na tem prav nič interesiran, da bi pridelal čim boljše vino, temveč le na tem, da pridelal čim več vina. Zato se danes žalibog opaža, da so pričeli vinogradniki saditi pri nas in drugod zopet manj vredne trtne vrste, ki so jih bili že zdavnaj opustili.

Po 25 letih so zopet prišle v modo razne amerikanke — »direktorice«, trte, ki rode vino s posebnim duškom (foxé) in ki ne morejo nikdar dati vinu one fine kvalitete, kakor ga dajejo zlahkne evropske vrste trt.

Vinska trgovina ima tuvažno besedo. Ako bodo naši vinski trgovci plačevali vino po kvaliteti in tu res v polni meri vpoštevali kvaliteto, kakor jo na pr. vpoštevata vinski trgovec ob Renu v Nemčiji, potem bo kmalo minulo stremenje vinogradnika za pridelkom slabše kvalitete, ki utegne biti za naše vinogradništvo sploh pogubonosno, kajti čisto gotovo je, da bode težko inozemsko konkurenco, ki zna na svetovnem trgu prej ali slej nastati, vzdržal le pridelok dobre kakovosti, ne pa blago slabe vrste.

Oglejmo si tedaj malo, kako vinsko trgovino imamo doslej in v katerem oziru bi jo bilo treba izpopolniti.

Naša sedanja vinska trgovina ima mnogo napak. Največja je gotovo ta, da se ne zaveda svoje naloge nasproti vinogradništvu. Vinski trgovci niso pri nas (vsaj na Kranjskem ne), kakor drugod, nameščeni po vinorodnih krajih in zato ne poznajo težav in teženj vinogradništva.

Z vinsko trgovino se pri nas bavijo po večini ljudje, ki nimajo nika-kega strokovnega znanja, zato gre njih stremenje le za tem, da čim več mogoče vina prodajo, ne da bi konzumentu res kaj prvovrstnega nudili.

Za naše razmere je značilno, da sredi vinorodnih krajev trgovci uvažajo k nam tuje vino in delajo z njim konkurenco domačemu pridelku, mesto da bi skušali odpreti našemu vinu trg na zunaj. Če tega ne storimo, bodo vinski trgovci sami kmalu uničeni, kajti kmalu bo preplavljen ves naš trg s tujimi vini tako, da ne bomo mogli nič ali le malo spečati. Pred vojno so se k nam na Kranjsko uvažala po večini ceno istrijska vina, čeprav slabe kvalitete, da celo tirolski petijot. Danes, ko nam je Istra in Tirolska zaprta, pa je našlo k nam pot banatsko vino. Gotovo je, da banatsko vino, čeprav močno, nima te slasti, kakor naša domača vinska kapljica iz dolenskih ali štajerskih gorc. Poseben, čuden duh banatskega vina, konzumentom ne prija. S tem, da bomo pri nas mesto domačega, skušali razpečavati banatska vina, ne bo nam nič pomagano.

Banatsko vino naj bi služilo vinski trgovini le v pomoč, osobito za rezanje šibkejših domačih vin, nikakor pa ne za direktno konzum. (Konec prihodnjič).

Ministerijalni tajnik Cigoj.

Varstvo industrijske lastnine.

(Nadaljevanje).

Nadalje more izpodbijati patent oni, ki trdi, da je patentirani izum njegov, ker je on pravi izumitelj ali ker je on izum pridobil zakonitim potom, ne pa lastnik patenta, ki ni ne izumitelj, niti njegov pravni naslednik; ali pa oni, ki trdi, da je bistvo patentiranega izuma brez njegovega privoljenja vzeto iz njegovih industrijskih naprav, iz njegovih narisov in opisov, ali posneto po njegovem načinu izde-

lovanja. Tožitelj, ki s svojo tožbo uspe, more v obeh teh slučajih tekoni enega meseca po pravomočnosti sodbe zahtevati, da se razveljavljeni patent obnovi in prepíše na njegovo ime. Napram lastniku patenta, ki se nahaja v dobri veri, zastari ta tožba v treh letih računaje od dneva, ko se je patent vpisal na njegovo ime. Z razveljavljenjem patenta prenehajo vse pravice, ki so združene z njegovim obstojem, zopet pa z izjemo one licence in pod istimi pogoji, kakor smo to videli v prejšnjem odstavku; ako je tožitelj dal prenesti patent na svoje ime, mora to licenco sprejeti na svoj patent, ostane mu pa pravica do odškodnine od strani onega, ki je upravičenico licenco dal.

S tem smo navedli vse slučaje izpodbijanja veljavnosti patenta in njegovega nadaljnjega obstoja; kakor vidimo, se z izpodbijno tožbo omogoča razveljavljanje vseh patentov, ki imajo kak nedostatek, ki se bodisi pri uradnem predhodnem postopanju s prijavljenim izumom ni videl, ali ki se z ugovorom ni uveljavljal, odnosno brezuspešno uveljavljal. Kar se je takrat zamudilo, ali s čemur se pri ugovoru ni vspelo, se more uveljavljati sedaj z izpodbijno tožbo. — Omenili smo že zgoraj, da se s tožbo mora zahtevati od lastnika patenta tudi prisilna licenca, da more z tožbo uporabnik izuma uveljavljati svoje pravice, in da more končno lastnik kakega prejšnjega patenta s to tožbo zahtevati, da se poznejši patent proglasi odvisnim od njegovega, ako te zahteve ni stavil že v ugovoru zoper prijavljeni izum, ali ako z ugovorom ni vspel.

O vseh teh tožbah razsoja poseben odbor uprave, ki se imenuje odbor za izpodbijanje; sestavlja se iz pet članov, in sicer dveh pravnikov in treh tehnikov. Postopanje pred tem odborom je neposredno, ustno in javno, toženem se dostavi tožba na odgovor, v pripravljalnem postopanju se izvedejo vsi težji dokazi (ogledi na licu mesta, zaslišanje prič v inozemstvu, dolgotrajna preizkovanja in poskusi izvedencev), nakar se z glavno razpravo završi postopanje. Za pripravljalo postopanje, za glavno razpravo kakor tudi za celo dokazilno postopanje veljajo — do izenačenja zakonov — predpisi civilno-pravnega reda za kraljevino Srbijo (§§ 149 do 302).

Zoper sodbe odbora za izpodbijanje je dopusten v roku 30 dni priziv na kasacijski odbor uprave, ki se sestavlja tudi mešano, in sicer iz treh članov poklicanih od najvišjih državnih civilnih sodišč (stareji po činu predseduje odboru) in iz dveh tehnikov, ki se vzamejo izmed tehničnih članov uprave. Člane najvišjih sodišč imenuje kralj na predlog ministra trgovine in industrije za dobo petih let, tehnične člane pa določa predsednik kasacijskega odbora od slučaja do slučaja. Postopanje pred kasacijskim odborom ni več ustmeno. Priziv se dostavlja nasprotniku na odgovor; nove naredbi in novi dokazi se ne dopuščajo, odbor odloča v nejavni seji na podlagi dejanskega stana in dokazov, ki se nahajajo v spisih.

Z razsodbo kasacijskega odbora je inštančna pot završena. V izjemnih slučajih in iz razlogov, ki jih zakon taksativno navaja (§ 426 civilno-pravnega reda za kraljevino Srbijo) je dopuščena obnovev postopanja tekoni enega leta po pravomočnosti prve sodbe. Toda vse pravice, ki so jih medtem na spornem predmetu v dobri veri pridobile tretje osebe, ostanejo v veljavi brez ozira na izid obnovitvene tožbe.

Da bi se lastniku, ki se mu je njegov patent izpodbijal in ki je v pravdi zmagal, zagotovilo nadaljno mirno uživanje njegovih pravic in da bi se iste tožbe ne ponavljale, določa uredba, da se na zahtevo lastnika patenta vpišejo v patentni register pravomočne sodbe odbora za izpodbijanje in sodbe kasacijskega odbora, ki se je z njimi razsodilo: da določena okolnost, ki jo je navajala tožba, ne jemlje izumu sposobnosti patentiranja; da izum, ki je predmet izpodbijanja patenta, ni indentičen z drugim že patentiranim izumom; končno, da se zaščiteni izum v dovoljni meri izdeluje v naši državi in, da niso dani razlogi,

da bi se patent odzvel. Posledica tega upisa v patentni register je, da se poznejše tožbe, ki se oslanjajo na iste dejanske okolnosti in ki ponujajo ista dokazilna sredstva, odbijejo iz uradne dolžnosti, četudi stranke niso iste, kakor v prvem sporu.

IV.

Preidem k razpravi o varstvu obrtnih vzorcev, obrazcev in trgovskih ter tovarniških znamk.

Slika (ali risbo), ki se po njej izdeluje kak industrijski ali obrtniški predmet, imenujemo vzorec; obrazec (model) ni samo slika industrijskega ali obrtniškega predmeta, temveč predstavlja ga že plastično: slika preproge je vzorec, preproga sama ali del iste je pa obrazec.

Trgovske in obrtniške znamke (žigi) so znaki, ki služijo v trgovini za to, da se blago ene trgovske tvrdke ali enega obrtnega ali tovarniškega podjetja razlikuje od blaga druge tvrdke ali podjetja; znamke nam povejo iz katerega podjetja izhaja blago: ogromne množine jekla proizvaja industrija, toda nože z znamko »Solingen« je kupec najraje vzela.

Vse, kar v naslednjem navajam za vzorce, velja vedno tudi za obrazce.

Z novo kraljevo uredbo se pri zaščiti vzorcev in znamk uvaja postopanje, ki je v naši državi novo. Do sedaj se je ta zaščita vršila v Srbiji pri prvostopnih sodnih, odnosno v Beogradu pri trgovski sodnici, v drugih pokrajinah pa pri trgovskih in obrtnih zbornicah. Varstvo vzorca in znamke, prijavljene in zaščitene pri teh zbornicah, se je v naših krajih z vpisom v centralni register na Dunaju, odnosno v Budimpešti razširilo na celo državo. Po naših novih določbah se pa tudi te vrste industrijske lastnine prijavljajo neposredno pri centralnem uradu, pri »Upravi za zaščito industrijske svojine« v Beogradu, ki jih, ako prijava odgovarja predpisom, vpiše v svoj register in s tem zavaruje za celi obseg kraljevine. Na ta način preneha za te posle kompetenca prvostopenih sodnij, odnosno trgovskih in obrtnih zbornic, ki so odslej izločene od sodelovanju pri varstvu industrijske lastnine.

Vzorec, ki ga kdo hoče zavarovati, mora predvsem biti nov; to pomeni, da se pred prijavo ni že javno uporabljalo, razstavljal ali potom tiska opisoval, odnosno da ga ni že prej kdo zaščital za isto vrsto blaga: tudi se vzorec ne smatra novim, ako je tako sličen drugemu že prej registriranemu vzorcu, da se od njega razlikuje le po neznatnih oblikah, ki niso bistvene in ki vzorec radi njih ne napravijo posebnega, od starejšega že registriranega vzorca različnega splošnega utisa. Novost se tudi pri prijavljenem vzorcu ne preiskuje iz uradne dolžnosti, temveč le na zahtevo interesirane stranke v slučaju spora. Vzorec mora nadalje zadostiti zahtevi, da njegova oblika ni nemoralna, da se ne protivi javnemu redu in da ni očitno namenjen le varanju občinstva; ne sme predstavljati podobo kralja ali drugega člana kraljevske hiše, ako prijavitelj nima pravice njene uporabe; ne sme predstavljati državnega ali drugega javnega grba, ako se prijavitelj ne izkaže, da ima dovoljenje pristojne oblasti. Vzorca, ki so namenjeni za monopolizirane predmete, se zaščitiijo le na zahtevo monopolne uprave.

(Dalje prihodnjič).

Kako bodočnost ima eksport našega hmelja na Angleško.

»Saazer Hopfen-Brauer-Zeitung« objavi v 48. številki dne 25. nov. m. l. članek z zgoraj navedenim napisom; ker je njegova vsebina zanimiva tudi za našo hmeljarje, hočemo ga objaviti tudi v slovenskem jeziku.

»Iz Londona piše nekdo v »Allg. Brauer-Hopfenzeitung« sledeče:

Po dosedanjih uradnih določitvah je Angleško letos pridelalo 279.000 centov hmelja, torej za 50.000 več nego l. 1919. Ker je vporaba hmelja na Angleškem padla od 600.000 centov na manj kakor 550.000 centov, rabila bi torej še okroglo 300.000 centov tujega hmelja. Ker pa hoče angleška hmeljska kontrola obno-

viti vsa opuščena hmeljišča, se uvoz hmelja tudi v to svrhu natančno nadzoruje, da se ga ne uvozi čez potrebo; morebitni preostanek bi namreč škodoval ceni hmelja iz l. 1921. Z veliko napetostjo se pričakuje razglasitev letošnjih cen. Pričakuje se, da hmeljski komite pred novim letom ne bo končal svojega dela in da bo še le potem trgovina s hmeljem prešla.

»Iz tega je razvidno — piše Saazer »Hopfenzeitung«, — da skrbi angleška hmeljska kontrola natančno za to, da se ne uvozi več hmelja, kakor ga Anglija rabi in da se bo skrbelo za to, da bo Angleško samo pridelalo toliko hmelja, kolikor ga potrebuje. Brez dvoma je, da se jim bo to s pomočjo države tudi posrečilo.

Kaj bo pa potem z našim češkim in posebno zateškim hmeljem? — Kam naj potem eksportiramo naš hmelj? — Po naredbi čehoslov. izvoznega urada se je onemogočilo nakupovanje češkega hmelja pijonirjem zateškega hmelja — trgovcem iz Nemčije; le-ti se danes pečajo le še z nemškim hmeljem. Če pa bo v teku nekaj let prišlo do tega, da Angleško ne bo več rabilo tujega hmelja, potem se bo hudo maščevalo gospodarstvo čehosl. hmeljskega sindikata, kateri je kupcem iz Nemčije že dve leti zabranil in otežkočil nakupovanje našega hmelja; le-ti pa tudi pozneje ne bodo hoteli več kupovati našega blaga. Odjemalci našega hmelja bodo le še čehosl. sindikati, kateri pa bodo potem hmeljske cene sami določili in hmeljarje tlačili. To so čehosl. sindikati že zadnji dve leti nameravali, pa se jim ni posrečilo. Nastopil je zvesti zavezanec — Anglija — pa ne na ljubo čehosl. sindikatu, nego lastnemu dobičku na ljubo; pa če bo Anglija pridelala sama zadosti hmelja, potem so sindikati na suhem, kar jim pa ne bo škodovalo, ker bodo med tem že imeli svoje milijonske dobičke na strani. Udarjen bo le hmeljar, kateri bo prisiljen iskati pomoč države.

Ni še vse zgubljeno — še je čas, da se marsikaj reši. Izvoz hmelja se naj oprostí vseh ovir, da zamorejo hmeljski prekupci brez razločka na narodnost in državljanstvo — iskati kjerkoli novih odjemalcev. Če pa teh ne najdejo, potem bodemo šli s hmeljem krošnjariti v lastno, kakor tudi v škodo države.

Kaj sledi iz navedenega članka iz nemškega časopisa za nas slovenske hmeljarje? Evo:

- 1.) Nadprodukcija na Angleškem nam ne bo dobiček — to je sigurno.
- 2.) Obseg novih hmeljskih nasadov naj bo v pravem razmerju k celemu posestvu; skrbimo, da bodemo pridelali potrebni živež na domači zemlji.
- 3.) Pridelujemo le blago prve vrste.
- 4.) Domači trgovini se naj posreči, spraviti naš hmelj potom Trsta ali Reke na svetovni trg.

Dopisi.

Krošnjari in domače industrije na Dolenjskem. Pod Avstrijo, ki je z dezinteresom motrila gospodarski položaj naše Dolenjske, je večina prebivalstva iz krajev okrog kočevske železniške proge počeni od Dobropolj in Velikih Lašč pa do Kočevja se preživljala na ta način, da so deloma krošnjarili po svetu, hodili kot kostajnarji na Dunaj in v druga velika mesta, deloma kot gozdni delavci na Sedmograško in v Rumunijo, deloma pa so doma izdelovali suho leseno robo, sita, škafe, kuhinjsko orodje in zobotrebce. Mnogo te robe se je prodalo v Istrijo, v sedanje zasedeno ozemlje in v Trst. Po prevratu pa so se razmere dokaj spremenile. Krošnjarenje in bivanje po Avstriji jim je precej otežkočeno, ker tam domačini nimajo dovolj posla, v zasedeno ozemlje skoro dve leti niso ničesar prodali in tako se te domače obrli popolnoma obstate. V zasedenih krajih vlada velika revščina in ljudstvo nima na nerodovitnih tleh dovoljnih dohodkov, da bi se vzdrževalo delo. Zato bi vlada, posebno pa ministerstvo trgovine in industrije z uradom za pospeševanje obrti našli hvaležno nalogo, da v teh okrajih ustvari rove domače industrije, katerih v Jugoslaviji nimamo. Na mislih imamo predvsem med

različnimi lesnimi industrijami, za katere je dovolj raznovrstnega lesa v bližini na razpolago, osnovanje igračarske industrije, kakor je na Češkem in v Nemčiji. Za uvoz najenostavnejših galanterijskih izdelkov in norimberškega blaga izdajamo letno mnogo milijonov, naš domači živelj pa, ki bi lahko izdeloval to doma propada in se mora seliti v Ameriko. Želeli bi, da posvetijo poklicani činitelji študiju tega vprašanja potrebno pažnjo in po možnosti že v letošnji proračun vpostavijo potrebne kredite, da se pošljejo nadarjeni domačini v inozemstvo pričeti se tem strokam, da se te industrije vpeljejo pri nas! Mnogoštevilni naši galanteristi bodo gotovo z veseljem podpirali to akcijo in se udeležili sigurno z kapitalom snovanja potrebnih podjetij, ker jim sedaj itak prohibitivna uvozna carina ovira uvoz in jih sili, da se osamosvoje od inozemstva.

Izvoz in uvoz.

Prost uvoz sladkorja. Ministrski ekonomsko-financijski odbor je 13. t. m. zaključil, da je promet z sladkorjem, tudi uvoz, popolnoma svoboden že od 14. t. m. proti plačilu monopolne take dveh dinarjev pri kg. za uvoženi sladkor. Vse druge pristojbine ostanejo nespremenjene. Sladkor domače industrije je podvržen istim pristojbinam kakor doslej. Ta odredba bo najbrže pripomogla, da se bodo cene sladkorja znatno znižale.

Proti monopolu moke v Čehoslovaški republiki. Čehoslovaška vlada je hotela upeljati monopol na uvoz moke. Proti temu monopolu so protestirale trgovske zbornice v Pragi, Brnu in Olomucu z vsemi trgovskimi gremiji, ker bi se s tem onemogočila vsaka konkurenca ter bi ne bilo mogoče, da bi se temu, za vsakdanjo potrebo tako važnemu produktu znižala cena.

Izvoz iz Švedske. Švedska vlada je preklicala izvozno prepoved za pšenico, rž, ječmen, oves, zdrob, fižol, deteljna semena, seno, slamo in repo za krmo.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Znižanje cen sladkorja. Upravni odbor tvornice sladkorja v Čukarici je znižal ceno sladkorja od 14 na 12 din. za kilogram.

Blago za našo kraljevino. Naša trgovska agencija v Selunu naznanja, da je dospelo 5 parnikov iz Liverpoola, Amsterdama in Hamburga z blagom za našo kraljevino.

Industrija.

Nova gozdarska del. družba v Kranju. Mesto del. družbe za gozdarsko industrijo »Kranj«, ki se radi raznih težav, katere je delalo ministrstvo ni moglo osnovati, bo začela v Kranju v kratkem svoje poslovanje del. družba »Josip Banhajer in Sin«. Glavnica znaša 4 milijone kron.

Mineralne vode. Naše mineralne vode so se tako podražile, da se je njih konsum silno zmanjšal. Iz tega vzroka se je tudi dobivanje mineralnih vod znižalo za 30%. 80 vin. trošarine na liter mineralne vode, je prvi vzrok povišanju cen, ter draži produkt, kateri je bil pred vojno tako poceni nesorazmerno z njegovo ceno, če pa računamo k temu še visoko železniško tarifo za prevoz, se visokim cenam ne smemo čuditi. V sosednih državah ni v tem oziru nič bolje. Mathoni Gieshübel, ki je imel prej okolo 100 delavcev ima le še 8. V Karlovih Varih je dobivanje vode palo za 68%.

Nemški premog. Državni urad je odklonil predlog rensko-westfalskega premogovnega sindikata o zvišanju cen za povprečno 25 mark pri toni, ker zastopa stališče, da se mora tudi na tržišču za premog pričeti z znižanjem cen, na nikak način pa se ne smejo dovoljevati nadaljnja povišanja, ker se povišani lastni stroki krijejo z znižanimi cenami pri surovinah in pri dobrih dohodkih iz postranske produkcije.

Denarstvo.

Izvanredni kredit od 1.500.000.000 dinarjev. Narodna Banka je dala ministru za finance nov izvanreden kredit

od 1.500.000.000 dinarjev. Država bo plačala ta dolg v teku desetih let.

Nova banka. V Bugajni bo osnovana nova banka pod imenom »Srpska banka d. d.« z 800.000 K glavnice.

Promet.

Kredit za zgradbo hiš za železničarje. Ministrstvo za promet je dovolilo kredit v znesku 7 milijonov dinarjev za zgradbo hiš za železničarje. V Ljubljani, Zagrebu in Beogradu se bodo začele graditi lesene hiše. Na ta način se bo zboljšalo stanje železničarjev in nekoliko olajšalo pomanjkanje stanovanj. Kredit se bo pozneje zamogel še zvišati, če se bodo te zgradbe dobro obnesle.

Vagon Praga Zagreb-Beograd. Iz Beograda se poroča, da je čehoslovaško ministrstvo za promet dovolilo, da gre direktni vagon I. in II. razreda, kateri vozi sedaj trikrat tedensko med Prago in Zagrebom do Beograda. Ta promet prične takoj, ker se je čakalo, da preneha rudarska stavka. Upeljujejo se na progi Zagreb-Beograd zopet vlaki števil. 5 in 6.

Mednarodna železniška konferenca v Bernu, se je vršila začetkom tega meseca. To je bila prva mednarodna železniška konferenca po vojni. Zastopane so bile razven Rusije in Grške skoro vse evropske države, podpredsedništvom generalnega ravnatelja švicarskih železnic. Naša vlada je poslala na konferenco dva zastopnika. Rezultat posvetovanj je dal mnogo koristnega materiala glede urejenja mednarodnega prometa. Sestavljen je bil nov vozni red za ekspresne vlake, uvedeni so bili novi direktni vozovi in določene nove zveze. Najvažnejši pa je sklep, da se v kratkem času upelje direktni promet skorovoznih predmetov, katere bodo prevažali omenjeni vlaki. Za sestavo tozadevnega tarifa bo meseca februarja sklicana tarfina konferenca. Med drugim se je tudi sklenilo, da se bodo vse bodoče mednarodne železniške konference vršile v Švici. S tem sklepom pa Nemci niso bili zadovoljni, ter so zahtevali, da se te konference vrše tudi v Nemčiji. Hoteli bi v železniškem prometu igrati še vedno isto vodilno vlogo, katero so igrali pred vojno.

Promet s Čehoslovaško. Naš in čehoslovaški minister za promet povdarjata v svojih brzojavkah potrebo po kar najbolj intenzivnemu prometu med obema državama.

Razno.

Važno za mizarje! Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel nekaj mizarskega kleja. Interesenti obrtniki naj priglase svoje potrebščine takoj pri imenovanem uradu v Ljubljani.

Kultura tobaka v Sloveniji. Vodstvo tobakne tovarne v Ljubljani poroča, da rok 31. januar za prijave glede tobaknih nasadov v Sloveniji ni točen. Ker se urad za tobakno kulturo za Slovenijo šele ustanavlja, se bodo prijave za gojenje tobaka sprejemale še cel februar in prve dni meseca marca. Tudi ne bo treba pošiljati prijav na monopolno upravo v Beograd, temveč potom županstev in finančne straže na odkupne urade v Sloveniji.

Pravilnik za poslovni obrt še do danes ni izdan, če tudi je stopil finančni zakon že 6. t. m. v veljavo. Ker je zakon v marsikaterem oziru nejasen, je tak pravilnik nujno potreben.

Gospodarska in trgovska organizacija »Snežnih Slovencev«. Beneški Slovenci se gibljejo ter osnavljajo v Postojni krepko gospodarsko in trgovsko organizacijo na široki bazi. Ta organizacija bi imela skladišča, menjalnice po kolodvorih, delavnice, velik mlin itd. — »Tržaška kmetijska družba« in »Goriško kmetijsko društvo« se bodo spojile v eno organizacijo.

Utis, katerega je napravila naša država na nemško delegacijo. Nemška državna delegacija, katera je bila pod vodstvom ministerjalnega ravnatelja v Stockhamneru v Jugoslaviji, se je zopet vrnila na Nemško. Utis, katerega je naša država napravila na delegacijo je jako zanimiv. Vojna je postavila to državo na tako stališče, da se bo morala v bodočnosti smatrati kot izvozna dežela velike važnosti. Izvoz bodo tvorili seveda agrarni pridelki, ker je kraljevina še danes, če tudi za toliko povečana, v glavnem, to je 80—90 odstotkov agrarna država.

Potrebovala bo gospodarske stroje in industrijske produkte, zato bo Nemčija hitela, da čimprej odpošlje svoje zastopnike v Jugoslavijo.

Bratislava trgovska centrala za trgovino z Balkanom. Center za čehoslovaško trgovino z Balkanom bo Bratislava. Mesto bo v to svrhu dobilo denarno pomoč.

Trgovska pogajanja med Čehoslovaško in Italijo. Med Čehoslovaško in Italijo se bodo kmalu začela trgovska pogajanja v Rimu, katerim bo služila pogodba z Jugoslavijo za vzorec.

Čehoslovaška agrarna reforma in veleposestva. V svrhu izvršenja agrarne reforme je čehoslovaška vlada izdala seznam veleposestev, ki bodo odkupljena po povprečni ceni, katera se bo šele določila. Podlaga za določitev cen bodo one svote, ki so se v letih 1913—1915 plačevale v prosti prodaji posestev čez 100 h. zemlje. Takih veleposestev je 1144 in sicer, 742 na Češkem, na Moravskem in v Šleziji, 402 pa na Slovaškem. Brez odškodnine bodo odvzeta vsa posestva, ki so bila pridobljena na podlagi plemenitaškega prava, ona, ki so last državljanov sovražnih držav in ona, ki so last habsburško-lotarinške dinastije. Poleg plemenitašev so v seznamu škofije, samostani, nemški vitežki red, tovarna cevij Mannesmann, tovarna za železo Vitkovice, nemška »Bodenbanka«, razne Rotschildove tovarne itd, itd.

Jugoslovansko-italjanska zbornica v Rimu. Jugoslovansko-italjanski trgovski komite v Rimu dela priprave za prireditve sastanka trgovskih in industrijskih družb v Rimu, ki se bo sklical v najkrajšem času, da položi temelj jugoslovansko-italjanski trgovski zbornici s sedežem v Rimu.

Deficit nemških železnic. Za leto 1920 znaša deficit na državnih železnicah v Nemčiji 10 milijard mark. Vlada hoče napraviti vse mogoče, da zmanjša deficit vsaj na 5 milijard mark.

Gremij trgovcev Cerknica-Lož je vložil svoja pravila potom okrajnega glavarstva (politične ekspoziture v Cerknici) dne 11./11. 1918 v potrditev ministrstvu za trgovino in industrijo. Med tem časom je bilo 8 krat urgirano ministrstvo in to pismeno in ustmeno, a pravil do danes še ni, ker se najbrže založena. Načelnik je urgiral 30. decembra osebno. Reklo se mu je, da so pravila že poslana »zvezi«, kjer pa jih tudi ni. Prosimo nujno tem potom, da se pravila končno odobri in zadeva ureži. — Novavas, dne 4. januarja 1921.

Slov. trg. društvo »Merkur« opozarja še enkrat gg. člane, trgovce, industrijce in vse dotične, ki se zanimajo za trgovske razmere v Siamu in vzhodni Aziji na predavanje, ki se vrši v ponedeljek 17. t. m. ob 7. uri zvečer v dvorani Mestnega doma. Predavanje bo ilustrovano s skioptičnimi slikami. Vstop prost. Predaval bo gosp. inž. Ferdo Lupša, ki je proučeval kot siamski državni svetnik skoro 15 let vzhodno azijske razmere. Drugi dan po predavanju se vrši sestanek interesentov za eksport v Siam, na katerem bo dajal g. inž. Lupša posameznim interesentom zahtevana pojasnila. Na sestanku se bo razmotrivalo tudi vprašanje prve jugoslovanske znanstvene in trgovske ekspedcije v vzhodno Azijo, pri kateri naj bi sodelovali strokovnjaki iz trgovskih krogov. Naloga te ekspedcije bi bila navezati trgovske stike ter proučiti vse potrebno, da se ukoreninijo naši interesi na dalnjem vzhodu kakor tudi, da se osnuje trgovska kompanija glede uvoza in izvoza.

Prejemnikom »Obrtnega koledarja« za l. 1921! Podpisano upravnništvo mora v najkrajšem času poravnati vse stroške za letošnji izdajo koledarja, zato apelira na vse prejemnike istega, da nakažejo nemudoma pripadajoči znesek K 20— za komad. Upravnništvo »Obrtnega koledarja« v Ljubljani.

Tržna poročila.

Bačka: Pšenica K 940— do 970—, ječmen K 520—, oves K 310—, nova koruza K 360— do 380—, stara koruza K 300— do 380—.

Novi Sad: Pšenica K 940— do 960—, ječmen K 520—, oves K 310—, nova koruza K 350— do 370—, stara koruza K 350— do 380—, moka K

K 14'60, druge kvalitete po 1 K ceneje, svinje živa teža K 26, svinjska mast K 43.

Split. Na debelo bela moka 0 K 1600—, krušna pšenična moka K 1300—, kristalna soda K 870—, cimret K 5200—, poper v zrnjih K 4000—, rumeno milo za pranje K 2000—.

Osijek. V Baranji se plača pšenica po 1020 K, koruza 460—480. Na trgu je malo blaga.

Osijek. Pšenica K 1000—, moka 0 K 1550, moka za kuho K 14'40, moka za kruh K 13'20 do 13'50, nova koruza K 370— do 380—.

Indjija. Pšenica K 1000— do 1020—, nova koruza K 370— do K 380—.

Požega. Pšenica K 1020—, Zemun. Pšenica 990—1000. Nova koruza 390—400. Dovoz slab, popraševanje veliko.

Borza.

	11./I.		12./I.		13./I.	
	od	do	od	do	od	do
Zagreb:						
Devize.						
Berlin	213—	216—	212—	214—	210—	212—
Milan	527—	530—	523—	526—	525—	—
London	545—	550—	550—	558—	535—	—
Newyork	153—	154—	149—	—	145—	—
Pariz	910—	914—	903—	905—	903—	—
Praga	175—	178—	173—	175—	170—	172—
Svica	2300—	2400—	2200—	2340—	—	—
Dunaj	2270	2275	2215	2225	—	—
Zeneva	—	—	—	—	—	—
Bukarešt	192—	195—	192—	195—	—	—
Valute:						
dolar	150—	152.25	146.50	147—	142—	143.50
avstr. krone	23.50	24.50	23—	24—	28—	24—
rublji	62—	67—	80—	—	—	—
češke krone	168—	170—	165—	—	—	—
franki	—	—	—	—	—	—
napoleondori	478—	480—	472—	475—	460—	465—
marke	204—	205—	202—	204—	202—	204—
lire	510—	520—	510—	520—	517—	—
švic. franki	—	—	—	—	—	—
leji	197—	200—	196—	198—	196—	215—
Beograd:						
Devize:						
London	—	—	135—	137—	138—	144—
Pariz	—	—	226—	227—	228—	229—
Milan	—	—	130—	131—	129—	130—
Berlin	—	—	52.50	53—	52—	53—
Praga	—	—	44—	44.50	42.45	44—
Dunaj	—	—	5.60	5.70	5.40	5.50
Valute:						
dolar	—	—	37—	37.35	36.50	36.75
franki	—	—	223—	224—	225—	226—
funti	—	—	—	—	134—	138—
lire	—	—	128—	130—	128—	130—
leji	—	—	41—	41.50	—	—
leji	—	—	49—	50—	49.50	50—
marke	—	—	51.25	51.75	51.75	52.25
avstr. krone	—	—	6—	6.20	5.50	5.80
napoleondori	—	—	121—	123—	119—	120—
Dunaj:						
Devize.						
Zagreb	449—	453—	467.50	471.50	475.50	479.50
Berlin	964—	970—	982—	985—	1006—	1012—
Budimpešta	117.50	119.50	118.50	120—	120—	122—
Milan	2385—	2405—	2365—	2385—	2400—	2420—
Newyork	682—	686—	672—	676—	662—	665—
Pariz	4115—	4155—	4130—	4170—	4255—	4295—
Praga	782—	785—	794.50	800.50	814—	820—
Zürich	10.565—	10.615—	10.550—	10.650—	10.775—	10.825—
Bukarešt	—	—	915—	925—	915—	925—
London	2282—	2252—	2555—	2575—	2585—	2605—
Valute.						
dinarji	1794—	1814—	1860—	1880—	1899—	1910—
dolarji	673—	677—	662.50	666.50	683.50	687.50
francoski franki	4095—	4135—	4140—	4180—	4252.50	4292.50
švicarski franki	10.550—	10.600—	10.550—	10.600—	10.750—	10.800—
češke krone	785—	788.50	—	—	—	—
ogrške krone	—	—	121—	123—	121.50	123.50
leji	895—	905—	905—	915—	905—	915—
leji	755—	765—	795—	805—	815—	825—
lire	—	—	—	—	—	—
marke	920.50	922.50	—	—	—	—
poljske marke	—	—	68.50	88.50	80.50	82.50
funti	2530—	2550—	2540—	2560—	2575—	2595—
rublji	333—	289—	—	—	—	—
Praga:						
Devize.						
Beograd	232—	234—	233—	235—	—	—
Berlin	121.25	122.75	121.50	122.50	—	—
Milan	303—	305—	297—	299—	—	—
Pariz	526.50	529.50	521—	524—	—	—
London	320—	322—	315—	317—	—	—
Newyork	87—	88—	84—	85—	—	—
Dunaj	12.41	13.42	12.20	13.20	—	—
Zagreb	57.25	58.25	57.50	58.50	—	—
Budimpešta	14.50	15.50	14.40	15.40	—	—
Valute.						
jugosl. note	223—	225—	224—	226—	—	—
marke	—	—	—	—	—	—
leji	—	—	115—	116—	—	—
leji	—	—	—	—	—	—
švic. franki	1343.50	1346.50	—	—	—	—
lire	300—	302—	—	294—	296—	—
francoski franki	523.50	526.50	518—	520—	—	—
funti	318—	320—	313—	315—	—	—
dolarji	86—	87—	83—	84—	—	—
Zürich:						
Devize.						
Pariz	39.23	—	39.55	—	—	—
London	24.05	—	24.07	—	—	—
Newyork	6.42	—	6.39	—	—	—
Berlin	9.20	—	9.35	—	—	—
Milan	22.60	—	22.65	—	—	—
Praga	7.45	—	7.65	—	—	—
Budimpešta	1.125	—	1.15	—	—	—
Zagreb	4.30	—	4.35	—	—	—
Dunaj	1.45	—	1.45	—	—	—
Bukarešt	8.65	—	8.70	—	—	—
denar	1850—	1950—	1825—	1825—	1825—	1825—
blago	600—	605—	598—	602—	595—	600—
Jadranska banka	900—	920—	900—	920—	—	—
Jugoslaven	650—	655—	650—	655—	650—	655—
Ljublj. kred.	1510—	1520—	1510—	1520—	1515—	1525—
Narodna	—	—	—	—	—	—
Hrv. eskomp.	—	—	—	—	—	—

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Brzjavni naslov: Spedbatkan.

6, 52-26

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Špedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zavarovanja in zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištvnimi vozovi na vse strani. Prvo ljubljansko javno skladišče spojeno s firmo južne železnice. - - Carinska agentura javnih skladišč.

== Največje domače špedicijsko podjetje v Jugoslaviji. ==

V Pakracu v Slavoniji se prodaja zelo lepa

enonadstropna hiša

v popolnoma dobrem stanju, sezidana pred 10 leti. Hiša obstoji iz 6 moderno urejenih prostorov in dveh stanovanj po 4 sobe, poleg drugih prostorov. Kleti so obokane pod celo hišo. V eno zgoraj omenjenih stanovanj se zamore vseliti takoj. Hiša se nahaja v središču in na najprometnejšem kraju mesta in je zemljiško vknjižena.

Cena znaša 250.000 dinarjev. Poizve se v uredništvu tega lista. Posredovalci izključeni.

67, 50-23

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG ST. 10.

Uvoz in prodaja vsakovrstnega inozemskega manufakturnega blaga in pletenin.

Na debelo in drobno.

Ant. Krisper
Coloniale
Ljubljana.

55, 52-26

Jadranska montanska družba, d. z. o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavni „Montana“

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 65, 26-25

Manufakturna trgovina na drobno in debelo

J. KOSTEVCLjubljana, Sv. Petra c. 4
priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga po znižanih cenah**preproge****srbske domače ročne industrije**

po ugodni ceni. V zalogi so še velikosti 45-45, 43/110, 64/136, 67/194, 102/158, 134/134, 136/204, 170/246, 210/274, 235/300, 272/304. 19, 11-11

Društvo lesnih trgovcev
dravske dolinev Mariboru
Aleksandrova cesta št. 45
kupaže in prodaja
rezani in tesani les
v vsaki množini po dnevnih cenah. 23, 52-25

Na debelo. Na drobno.

Leopold PevalekLjubljana - Židovska ulica 4.
Trgovina s papirjem. Solske potrebščine. - Razglednice.

106, 52-16

Na debelo. Na drobno.

Fr. BrumatLjubljana
Mestni trg št. 25, I. nadstr.
Manufaktura in tkanine.
!!! Konkurenčne cene. !!!

118 52-11

KASTELIC IN DRUG

trgovina s papirjem na veliko

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta št. 611.

priporoča od svoje zaloge:

Trgovski, fini in srednje fini pisarniški, dokumentni in srednje fini koncept, barvan (Koleur) in tiskovni papir, karton za dopisnice, pivnik. Celulozni, Havana (za mast) in navadni omočni papir. Pisarniški papir v kartonih in mapah, ter zavitke. Lepenke belo in rujava.

Anton Tonejc in drug

Maribor, Jugoslavija

trgovina s kolonijalnim, špecerijskim blagom in deželnimi pridelki na debelo.

Brzjavni: Tonejc Maribor. - Telefon št. 68. - Čekovni račun št. 11.668. Tekoči račun pri ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

UVOZ. IZVOZ.

IZVOZ J A J C.

Veletrgovina papirja, knjigarna in tovarniška knjigovoznica

VILKO WEIXL

Maribor

Glavni trg št. 22

priporoča vse vrste šolskih in pisarniških potrebščin ter šolske in leposlovne knjige. Izvršuje vsa knjigovozna dela.

Izdelovalec papirnih vrečic.

45, 20-9

Veletrgovina manufakturnega blaga

Hedžet & Koritnik

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Telefon interurban št. 75.

11, 50-25

Dobiva ponajveč iz Anglije v velikih množinah raznovrstno volneno, modno in perilno blago.

„SVETLA“

elektrotehniško podjetje

JANKO POGAČAR

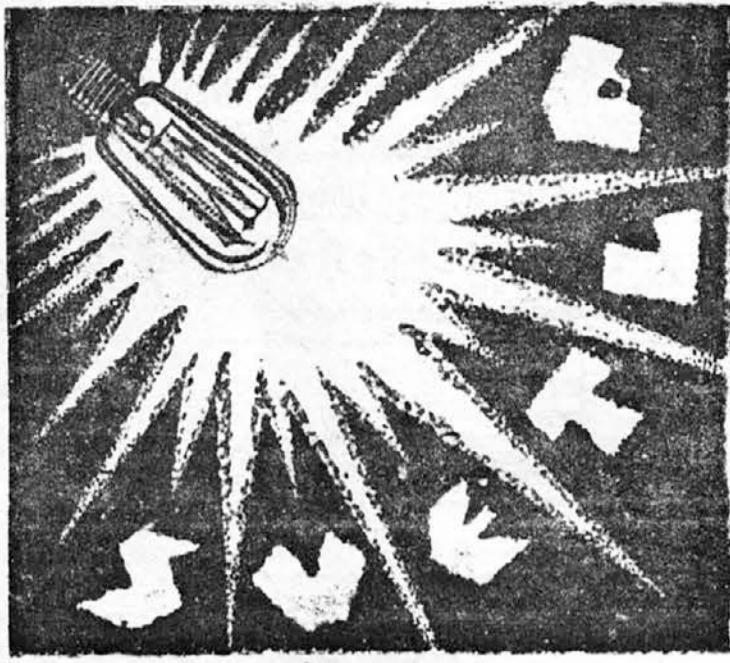
Lovro Effenberger & Cie.

Centrala LJUBLJANA

Najboljša izvedba. - Takojšnja odprema.
Najnižje cene. - Ponudbe in pojasnila na
željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Podružnica v ZAGREBU

Frankopanska ulica šte. 2.

Instalira: popolne elektrarne, prekozemske centrale, popolne napeljave v mestih in pokrajinah, naprave za vsakovrstno industrijo, razsvetljavo javnih in privatnih poslopij, tovarn, gledališč, bank, hotelov itd., posamezne naprave za normalne in specialne svrhe, telefonske, telegrafske in signalne naprave itd.

Dobavi: motore, diname, pretvornike (Umformer), električne kurilne in kuhalne aparate za domačo, obrtniško in medicinsko uporabo, merilne aparate, števec, inštalacijski in vodilni material vsake vrste, ročne svetilke, armature, svetlobna telesa, žarnice vseh vrst, vsakovrstni material za slabi tok, akumuliratorje, žepne baterije, ovoje itd.

Izdeluje: moderna telesa za razsvetljavo, namizne stojčke svetilke, stropne svetilke, lestence, vsakovrstne svilene senčnike po lastnih umetniških osnutkih, izdeluje naročila natančno tudi po zaželenih predpisih ali vposlanih skicah. 70, 20-12

Specijalitete: novi patentirani „Sona“ zvonci brez transformatorja, nikakih nadaljnjih stroškov za oskrb zvonca, navadno priklopljenje zvonca brez truda na vsako obstoječo svetlobno napeljavo, nova patentirana autohupa „Sonavox“, patentirani držaji za senčnike „Sona“ brez vijakov.

Združene veletrgovine v Celju

A. Kolenc, Eisbacher, Cvenkel in Ravnikar
priporočajo po znižanih cenah: slanino, svinjsko mast, bučno olje, jedilno olje, mazilno olje, kuruzne in pšenične mlevske izdelke, oves, kavo in milo Zlatorog.

Telefon št. 135. Brzjavni: Zito.

5 a), 25-14

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. — Rezerve okrog 6.000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Sprejema: vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: devize, valute, efekte itd.

Eskontira: menice, terjatve, fakture.

Daje: kredite in predujme na blago, efekte itd.

Izdaja: akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Pospešuje: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzjavni naslov: Eskomptna. Interurb. tel. št. 146.

50, 20-20

Specerijska in delikatesna trgovina na debelo

T. Mencinger

Ljubljana

Resljeva cesta št. 3. — Sv. Petra cesta št. 35.

Zaloga: vin, salam, likerjev, mineralnih vod.

13, 20-20

Lesene žehlje za čevlje

izdeluje 140, 48-3

Tovarna lesenih žehljev

Ivan Seunig ml.

Tazen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

80, 20-17

Moško in žensko perilo, predpasnike in delavske hlače izdeluje in razpošilja najceneje izdelovalnica perila

R. Stermecki,
Celje.

Naročite vzorčni zavoj 12 komadov. Izdelava zelo natančna! Cene posebno nizke!

47, 2-3

J. KOPAČ, svečarna

Ljubljana, Celovška cesta 90.

Priporoča voščene sveče, zvitke, sveče za lišno rabo in kadilo.

Kupuje 60, 20-20

čebelni vosek, suhe satine, kapljine po najvišji dnevni ceni.

Pravi dr. Oetkerjev
PECILNI PRAŠEK IN
VANILIJEV SLADKOR

se zopet dobavlja.

Zastopstvo:

A. BUTSCHER
trgovska agentura
Ljubljana, Gorupova ul. 3.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj
sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrazljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20-20

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno vrejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

IVAN JELAČIN

Ljubljana

veletgovina
s špecerijskim in kolonijalnim blagom.

Točna in solidna postrežba!

2, 50-24